

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Caliciales*, **Familj:** *Physciaceae*, **Släkte:** *Physconia* (dagglavar), **Art:** *Physconia detersa* - nordlig dagglav (Nyl.) Poelt **Synonymer:** *Physcia detersa* Nyl., *Physcia leucoleiptes* (Tuck.) Lettau

Kännetecken

Nordlig dagglav är en bladlav som blir upp till 6-8 cm i diameter och har 2-5 mm breda lobber. Ovansidan är brun till brunaktigt grå, beroende på fuktigheten, och ofta något glänsande. Lobändarna är vanligtvis tydligt vitaktigt pruinösa. Utmed lobkanterna finns blåvita kantsoral. Undersidan av bålen är svart med mörka borstformade rhiziner. Apothecier är sällsynta. Märgen är vit och reagerar K-. Lavsubstanser saknas. Gulkantad dagglav *Physconia enteroxantha* är lik men den har matt bål, gulaktiga soral, märgen är gul och reagerar K+ gul.

Utbredning och status

Nordlig dagglav är sällsynt och har en tydlig nordlig och kontinental utbredning i Sverige. Den förekommer från norra Värmland och Dalarna och upp till Lule lappmark. Huvudsakligen finns de kända lokalerna från Härjedalen till Norrbotten (Artportalen 2016). Nordlig dagglav är inte känd från Danmark men förekommer i Norge där den är rödlistad (Nära hotad NT, Timdal m.fl. 2015) och Finland där den är rödlistad (Nära hotad NT, Jääskeläinen m.fl. 2010). Världsutbredningen omfattar boreala och tempererade delar av Europa och Nordamerika samt Asien (Sibirien, Urbanavichus & Andreev 2010).

Ekologi

Nordlig dagglav växer huvudsakligen på sten men vid enstaka tillfällen är den barkväxande (Moberg 2002). De allra flesta kända förekomsterna är på mossiga block samt berg- och klippsidor. Arten växer främst på serpentin eller annan basisk bergart. När arten växer på träd är det framför allt på gamla och mossiga, gärna lutande stammar av lövträd i fuktiga lövrika barrskogar eller lövskogar. Flera av fynden är på säl, asp och rönn i större bergsbranter nära fjällen. Växtplatsen brukar vara halvöppen i gles lövskog eller lövrik barrskog. Nästan alla kända förekomster är i fjällnära områden. Det finns även ett fåtal exempel på förekomster strax ovanför skogsgränsen. I Norge är många förekomster i ålderdomligt eller igenväxande odlingslandskap. Tillsammans med nordlig dagglav förekommer ofta andra arter inom Physciaceae och ibland flera andra rödlistade bladlavar som elfenbenslav *Heterodermia speciosa* (rödlistad som Sårbar VU) och skrovellav *Lobaria scrobiculata* (rödlistad som Nära hotad NT).

Hot

Det huvudsakliga hotet mot nordlig dagglav är idag skogsavverkningar i fjällnära skog. Förekomster i större branter bör vara mindre hotade av mänskliga aktiviteter. Kraftverksutbyggnaden i stora och mindre vattendrag kan tidigare ha förstört ett stort antal växtplatser när de överdämades.

Åtgärder

Kända lokaler bör skyddas. Nordlig dagglav bör ytterligare inventeras i Norrlands inland då kunskapen om artens aktuella status är bristfällig.

Övrigt

Utländska namn - NO: Brundogglav, FI: Idänlaakajakälä.

Litteratur

Artportalen. 2016. *Rapportsystem för växter, djur och svampar*. ArtDatabanken, SLU. <http://www.artportalen.se>. [uttag 2016-10-08]

Jääskeläinen, K., Pykälä, J. Rämä, H., Vitikainen, O., Haikonen, V., Högnabba, F., Lommi S. & Puolasmaa, A. 2010. Lichens. I: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (red.). *The 2010 Red List of Finnish Species*. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, sid. 278-310.

Moberg, R. 2002. Physconia. *Nordic Lichen Flora 2*: 38-41. Uddevalla.

The Threatened macrolichens. Project, fact sheets. [<http://nhm2.uio.no/botanisk/botmus/lav/factshts/physdete.htm>]

Timdal, E. 2015. Lav ('Lichenes'). *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken [<http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/Artsgruppene/Lav>]. [uttag 2016-10-08]

Urbanavichus, G. & Andreev, M. 2010. *A checklist of the lichen flora of Russia*. St. Petersburg.

Författare

Janolof Hermansson